Br GF-524

Vrijdag, 19 September 1919 N° 10455

WEEKBLAD VAN HET RECHT

EEN-EN-TACHTIGSTE JAARGANG JUS ET VERITAS

Dit Blad verschijnt des Maandags, Woensdags en Vrijdags. — Prijs per jaargang f 25.— bij vooruitbetaling, te voldoen in vier driemaandelijksche termijnen; het jaarregister wordt afzonderlijk berekend, de kwartaalregisters worden kosteloos geleverd. De inteekening is verbindend voor den geheelen jaargang. — Losse nummers mits voorhanden, f 0.25 per ex. — Prijs der advertentiën. 1—5 regels f 2.50, elke regel meer 50 cents.

Rechterlijke uitspraken ter plaatsing franco aan de Uitgevers, BOEKH. VH. GEBR. BELINFANTE, *Kneuterdijk 3, 's-GRAVENHAGE; andere bijdragen en boeken ter bespreking franco aan de Redactie, Koningslaan 19, UTRECHT.*

BERICHT

Heeren Advocaten wordt herinnerd aan art. 6 van het gewijzigd reglement van orde en discipline voor de Advocaten en Procureurs, volgens hetwelk hunne acte van beëediging in de maand September moet worden geviseerd; — volgens art. 25 van hetzelfde reglement is deze bepaling ook van toepassing op hen, die op hun verzoek als Procureur zijn toegelaten.

INHOUD

Hoofdartikel: De aanstaande militaire juristendag. — Arresten Hof 's-Gravenhage, 22 Nov. en 6 Dec. 1919. — Vonnis Arr.-Rb. Amsterdam, 6 Dec. 1918; id. Rotterdam, 26 Febr. 1919. — Ingezonden Bijdragen: Mr. I. A. Nederburgh, De koloniën ten voorbeeld aan het moederland. — Rol v. d. H. R. — Benoemingen, Verkiezingen enz. — Berichten en Mededeelingen: De Troonrede.

De aanstaande militaire juristendag

In W. 10386 maakten wij melding van het plan, uitgegaan van de Vereeniging van Advocaten geadmitteerd bij het Hoog Militair Gerechtshof, tot het houden van eene bijeenkomst ter bespreking van een of meer vraagstukken het militaire recht en de militaire rechtspleging betreffende. De Commissie, voor de nadere uitwerking van het plan gevormd, koos als te behandelen onderwerp: „In hoeverre heeft de militair-rechterlijke organisatie in den mobilisatietijd voldaan?" Mr. G. VAN SLOOTEN AZN, president van den Krijgsraad te 's-Gravenhage en mr. M. H. DE BOER, advocaat bij het Hoog Militair Gerechtshof, Reserve-eerste luitenant der infanterie gedetacheerd bij den krijgsraad te Arnhem, namen de taak op zich een praeadvies over de aan de orde gestelde vraag uit te brengen. Zij hebben zich intijds van die taak gekweten. Dezer dagen mochten wij hunne praeadviezen ontvangen, adviezen die eene uitnemende voorbereiding mogen worden geacht voor de te houden bespreking.

Wij hebben ook in dit blad herhaaldelijk gewezen op den grooten omvang, dien de militaire rechtspleging in de jaren van de mobilisatie heeft gekregen. Tegenover de betrekkelijk geringe getallen uit de normale jaren staan nu cijfers, die op eene vertienvoudiging wijzen. Het totaal der approbatiën, sententiën en beschikkingen in klachtzaken van het Hoog Militair Gerechtshof bedroeg in 1912 nog slechts 953, in 1914 reeds 2320 en was in 1918 tot 10238 geklommen (zie W. 10347). Uit den aard wijzen ook de getallen van de bij de krijgsraden behandelde zaken op eene overeenkomstige toeneming. Reeds uit deze cijfers vloeit voort onder welke buitengewone omstandigheden de militaire rechtspleging in de laatste jaren heeft gewerkt. Het spreekt wel vanzelf, dat ook in de praeadviezen daarop de aandacht wordt gevestigd. De organisatie van de militaire rechtspleging was bestemd voor den tijd van vrede, bij een vrij beperkt aantal aan hare rechtsmacht onderworpen personen. „De krijgsraden in de arrondissementen, zoo schrijft mr. VAN SLOOTEN, zijn bedoeld als rechtsprekende in vredestijd en onder vredesomstandigheden. Hun aantal, inrichting en toerusting was berekend naar een klein, sedert 1912 zelfs een zeer klein legertje. Niemand heeft er destijds aan gedacht, dat binnen een paar jaren de drie krijgsraden zouden oordeelen niet over tienduizenden, maar over honderdduizenden. Niemand heeft zich voorgesteld, dat de krijgsraden gedurende langen tijd zouden zijn *de* strafrechters over het grootste deel van onze mannelijke Nederlanders in den leeftijd van 19 tot 30 jaar, d. w. z. dat gedeelte van de bevolking, dat verreweg het grootste percentage van de in foro criminali te beoordeelen feiten pleegt". Geeft men zich daarvan rekenschap, dan zou men geneigd zijn een ontkennend antwoord van de gestelde vraag als het meest waarschijnlijke te beschouwen en men zou zeker, indien dit zou moeten worden gegeven, daarvan aan hen, die met de rechtspleging belast waren, geen verwijt mogen maken. De taak, die men hen heeft laten torschen, was ongetwijfeld eene te zware.

Hoe is nu die taak vervuld? Luisteren wij naar het oordeel van mr. VAN SLOOTEN dan bestaat er inderdaad reden tot tevredenheid. Zijn eindconclusie is, dat over het algemeen de militair-rechterlijke organisatie, zuiver beschouwd als samenstel van wettelijke bepalingen, een certificaat van deugdelijkheid heeft verworven met het door hem geconstateerde feit, dat men met die organisatie gedurende de donkere jaren wel tevreden is geweest. Mr. VAN SLOOTEN zelf is mede tot tevredenheid gestemd. Hij constateert, dat juridische fouten niet noemenswaardig gemaakt zijn en dat onschuldigen wel niet zullen zijn schuldig verklaard. Veeleer zouden er heel wat schuldigen zijn vrijgesproken, iets, dat, indien het als waar moet worden aangenomen zeker ook wel als een niet gering te schatten bezwaar zal mogen worden aangemerkt. Ook wat de straftoemeting betreft vindt mr. VAN SLOOTEN reden tot tevredenheid. De beteekenis der straf zoekt hij in hare algemeen en bijzonder preventieve werking. Nu erkent hij wel, dat die werking niet is geweest zooals men haar zou wenschen, doch hij wijst in verband daarmee op tal van nadeelige factoren die de werking hebben tegengehouden. Belangrijk zijn daarbij zijne opmerkingen over de toestanden bij het leger, belangrijk ook zijne opmerkingen over de straf, waarmee ook de militaire rechter in hoofdzaak heeft te werken. „Zooals de pressie is, moet ook de repressie zijn: kort en raak, maar niet kwellend en langzaam. En het is tot vervelens toe gezegd, dit is toch onze vrijheidsstraf." Houdt men met dit alles rekening, dan zou de conclusie mogen wezen: de strafrechtspleging ten aanzien van de militairen heeft met betrekking tot de bestrijding van de criminaliteit en de handhaving van de tucht bereikt wat zij met de haar te dienste staande middelen redelijkerwijs bereiken kon.

Wordt dit over het algemeen gunstige oordeel door den tweeden praeadviseur, mr. DE BOER, gedeeld? Het is moeilijk daarop een beslist antwoord te geven, want mr. DE BOER geeft zelf niet eene bepaalde algemeene conclusie omtrent de hem voorgelegde vraag. Mogen wij eene gissing wagen, dan zouden wij meenen dat het oordeel van mr. DE BOER minder gunstig *moet* zijn, dan dat van zijn mede-adviseur. Immers hij begint met de herinnering aan een uitspraak over de militaire rechtspleging, 44 jaren geleden door een bij uitstek deskundige gegeven, volgens welke uitspraak de wetgeving betreffende die rechtspleging er eene was met schering en inslag van tegenstrijdigheden, wetenschappelijke ketterijen, dwaasheden en onzin; hij meent verder, dat de verjongingskuur van 1912 wel eenige verbetering heeft gebracht doch aan niemand heeft voldaan die het wel meent met de militaire rechtspleging. Vervolgens gaat hij het militaire strafgeding na in zijn vier perioden, de eerste van het plegen van het strafbare feit tot de verwijzing, de tweede die van de instructie, de derde van het bijeenroepen van den krijgsraad tot het voldingen der zaak, de vierde van het voldingen tot de pronuntiatie van het vonnis. Over elk van die vier perioden vernemen wij bij mr. DE BOER ernstige klachten. Vooral — wij komen daarop nog terug — de instructie, het belangrijkste gedeelte van het militaire strafgeding, geeft mr. DE BOER aanleiding tot zeer straffe kritiek. Het eindonderzoek is, naar zijn oordeel, dikwijls geschied op eene onvoldoende wijze; aan de rechtspraak hebben als rechters personen deelgenomen, die b.v. wegens hun leeftijd zeer zeker niet in de eerste plaats voor eene belangrijke rechterlijke functie in aanmerking kwamen. Zijn die klachten en grieven gegrond, dan zou het meer dan een God's wonder moeten geweest zijn, indien desniettemin de resultaten der rechtspleging over het algemeen als gunstig zouden kunnen worden aangemerkt. Nog eens, mr. DE BOER zelf trekt eene ongunstige eindconclusie niet, doch het is moeilijk aan te nemen, dat zijn opinie in andere richting zou gaan. De inhoud van zijn advies dwingt tot die slotsom.

Is de hier aangewezen opvatting van zijn praeadvies de juiste, dan rijst de vraag, aan welke zijde is de waarheid, bij de optimistisch gekleurde voorstelling van mr. VAN SLOOTEN of bij de donkerder getinte van zijn mede-adviseur? Wij beschikken niet over voldoende gegevens om daaromtrent zelfstandig eene eigene conclusie te geven. Met betrekking tot de wijze, waarop de krijgsraden niet slechts formeel, doch vooral materieel hunne taak hebben vervuld, zou slechts het Hoog Militair Gerechtshof het antwoord kunnen geven. Alle vonnissen van de krijgsraden moeten dat hof passeeren. De overgroote meerderheid is eenvoudig geapprobeerd; wij durven niet beslissen, of en in hoeverre daaruit onvoorwaardelijke instemming van den hoogeren rechter mag worden afgeleid. Een deel der vonnissen vormde het onderwerp van de behandeling in hooger beroep. Nu is ook uit de gegevens, die omtrent den afloop van dat beroep te onzer beschikking staan, eene bepaalde conclusie moeilijk af te leiden. Wij weten niet, hoevele van de vonnissen in beroep bevestigd of vernietigd zijn en in welke richting de uitgesproken vernietigingen zich hebben bewogen. Ééne aanwijzing vinden wij in de cijfers over 1916, opgenomen in de Justitieele Statistiek over dat jaar. De drie krijgsraden te 's-Gravenhage, den Bosch en Arnhem vonnisten over 4720 beklaagden. Van deze werden 340 of even 7 pCt. vrijgesproken. De door het H. M. G. behandelde appellen betroffen 902 personen; het aantal vrijgesprokenen bedroeg bijna 15 pCt. Houdt men nu daarbij rekening met het feit, dat in meer dan twee derden van de gevallen het hooger beroep was uitgegaan van de veroordeelden, dan ligt de gevolgtrekking voor de hand, dat een niet onbelangrijk aantal veroordeelingen van de zijde van de krijgsraden door het Hof in eene vrijspraak zijn omgezet. Daaruit zou dan verder althans dit mogen worden afgeleid, dat de krijgsraden meermalen personen veroordeeld hebben, wier schuld of straf baarheid naar het inzicht van den hoogeren rechter niet als vaststaande mocht worden aangenomen. Natuurlijk kan ook daarbij de uitspraak van mr. VAN SLOOTEN nog wel waar blijven, dat onschuldigen wel niet zullen zijn schuldig verklaard; zij, wier schuld de hoogere rechter niet bewezen acht, kunnen nog wel schuldig zijn; doch niettemin is het aangegeven feit van belang. De vraag blijft nog, in hoeverre de door het Hof gegeven beslissing de juiste was, zoowel toen het eene vrijspraak of veroordeeling bevestigde, als toen het de beslissing van den lageren rechter in haar tegenstelling omzette. Een oordeel daarover is uit den aard uitgesloten zonder eigen zelfstandig onderzoek van iedere zaak. Evenmin kan hier worden nagegaan, of waar het Hof de straftoemeting van den lageren rechter wijzigde — ook dat vond nog al eens plaats en, bedriegen wij ons niet, meerendeels ten voordeele van den beklaagde — die wijziging terecht of ten onrechte is geschied. Het is dus voor den buitenstaander niet mogelijk op grond van de beschikbare gegevens de balans met eenige stelligheid op te maken; voorshands moeten wij ons met een „non liquet" tevreden stellen.

Intusschen mag niet worden voorbijgezien, dat tegen de wijze, waarop de militaire strafrechtspleging heeft gewerkt, ernstige klachten zijn ingebracht. Die klachten betreffen vooral het vooronderzoek, een gedeelte van het geding dat, het mag worden herhaald, in het militaire strafproces eene zoo veel belangrijker plaats inneemt dan in het burgerlijke strafgeding.

Het oordeel, dat mr. DE BOER velt over de werkzaamheden van de officieren-commissaris tijdens de instructie, is niet veel minder dan vernietigend. Wij bepalen ons tot dit enkele citaat. „Ik zou", zoo schrijft mr. DE BOER, „ten minste wel durven zeggen, dat van de ± 12000 zaken, waarin eene instructie is gehouden en waarvan ik de dossiers tijdens de mobilisatie onder mijne oogen heb gehad, er maar zeer enkele waren, waarvan de instructie aan eenigszins redelijke wijze kon voldoen". Mr. VAN SLOOTEN laat zich niet zoo kras uit, doch wanneer men bij hem leest, dat het zwakke punt van de militair-rechterlijke organisatie gedurende de mobilisatie heeft gelegen in het voorbereidend onderzoek en dan verder nagaat, wat hij op blz. 17—19 daaromtrent mededeelt, dan doet men hem geen onrecht door op grond van een en ander te constateeren, dat zijn oordeel niet zoo heel ver van dat van mr. DE BOER afstaat. Derhalve, zoo zou de conclusie moeten zijn, het voorbereidend onderzoek was in vele gevallen onvoldoende.

Dus, zoo zou men moeten laten volgen, wil de beslissing op deugdelijken grondslag hebben kunnen rusten, dan zal het eindonderzoek de gebreken van het vooronderzoek moeten hebben verholpen, de leemten moeten hebben aangevuld. Dit is dan ook de opvatting van mr. DE BOER; de gebrekkige instructie maakte eene volledige nieuwe behandeling op de terechtzitting noodzakelijk. Doch zoo laat hij volgen: „Nu is mijn grootste grief tegen de militaire mobilisatierechtspleging, dat aan die noodzakelijkheid veel te weinig recht is wedervaren. Het hooren van getuigen op de terechtzitting, wat in deze omstandigheden toch regel had behooren te zijn, was hooge uitzondering en meestal werd volstaan met de tegenwoordigheid van den beklaagde, wiens verhoor natuurlijk niet veel meer dan eene formaliteit kon zijn." Mr. VAN SLOOTEN ontkent niet de feitelijke juistheid van hetgeen door mr. DE BOER wordt gesteld, dat namelijk slechts in een betrekkelijk gering aantal gevallen een nieuw volledig onderzoek ter zitting van den krijgsraad heeft plaats gevonden, doch, ter weerlegging van hetgeen daaromtrent zou kunnen worden aangevoerd, neemt hij met volkomen instemming over hetgeen de Minister van Justitie daaromtrent heeft geschreven in zijn M. v. A. op de begrooting over 1919. Wij achten het onnoodig op de bijzonderheden van dat antwoord in te gaan, doch wij geven eenvoudig deze feitelijke onderstelling: er was in eene strafzaak een onvolledig vooronderzoek en het eindonderzoek had niet meer dan formeele beteekenis. Indien dan in zoodanige zaak de rechter eene goede uitspraak wist te geven, dan moet hij wel de beschikking hebben gehad over de gaven van een RUBINI. Bij gebrekkig vooronderzoek, gevolgd door een onvolledig, onvoldoend eindonderzoek, is het strafgeding niet veel meer dan een dobbelspel. Een afloop in overeenstemming met recht en redelijkheid is dan meer geluk dan wijsheid.

Wij eindigen hiermeê voorloopig onze beschouwingen over de beide adviezen. Onze verwachtingen gaan naar den aanstaanden Juristendag. Daar komen tal van deskundigen samen; van hen kunnen nog belangrijke mededeelingen en gegevens worden verwacht. Misschien zal het dan mogelijk zijn een eigen oordeel te vestigen over de inderdaad zeer belangrijke vraag, voor die vergadering aan de orde gesteld.

GERECHTSHOVEN

GERECHTSHOF TE 's-GRAVENHAGE

Tweede Kamer

Zitting van 22 November 1918

Voorzitter, Mr. K. W. BREVET

Raden, Mrs J. F. VAN DER LEK DE CLERCQ en P. POLVLIET

OPVORDERING VAN ROEREND GOED DOOR DEN EIGENAAR UIT HANDEN VAN DEN DERDEN (PAND-)HOUDER — B. W. ARTT. 1198, 5e LID EN 2014, 2e LID.

Het verlies van het bezit eener roerende zaak door den eigenaar, welke haar had toevertrouwd aan een ander die ze aan een derde te goeder trouw zijnde persoon heeft in pand gegeven, is niet een onvrijwillig verlies als vereischt voor de actie ex art. 1198, 5e lid, B. W.

Derhalve is in dat geval terugvordering der zaak door den eigenaar uit handen van den houder uitgesloten.

Nu appellant terecht niet-ontvankelijk werd verklaard in zijne vordering tot afgifte der hem toebehoorende obligatiën, werd hij eveneens terecht niet-ontvankelijk verklaard in zijne vordering „te verklaren dat hij eigenaar is van de ten processe bedoelde obligatiën".

G. Klootwijk, aannemer, wonende te Papendrecht, appellant, procureur Jhr. Mr. E. C. U. VAN DOORN, advocaat Mr. W. DICKE,

tegen

de N. V. Rotterdamsche Bankvereeniging, gevestigd te Rotterdam, geïntimeerde, procureur Mr. W. A. TELDERS, advocaat Mr. J. H. J. ZUIDEMA, te Rotterdam.

Het Hof;

Gehoord partijen in hare conclusiën en pleidooien;

Gezien de stukken;

Wat de feiten betreft overnemende hetgeen dienaangaande wordt overwogen in het vonnis der Arrond.-Rechtbank te Rotterdam, Eerste Kamer, den 11en Juni 1917, tusschen partijen gewezen in de zaak van appellant, als eischer, en de geïntimeerde, als gedaagde, en waarvan de beslissing luidt: enz.;

Overwegende, dat de oorspronkelijke eischer tijdig van dit vonnis in hooger beroep is gekomen en dat partijen hare beweringen hebben uiteengezet in wederzijds ter rolle van het Hof genomen conclusiën en hebben geconcludeerd zooals aan het slot harer conclusiën staat vermeld;

O. dat appellant als eischer bij oorspronkelijke dagvaarding als feiten stelde:

dat hij, die wettig eigenaar en onbetwist houder en bezitter was van twee obligaties met name omschreven, op den 9en Maart 1914 aan de daarna op 14 Aug. 1914 in staat van faillissement verklaarde handelsvennootschap onder de firma O. en H., kassiers en commissionairs in effecten, gevestigd en kantoorhoudende te Dordrecht — tot het bekomen van nieuwe couponbladen — op verzoek van de thans failliete vennootschap heeft ter hand gesteld de voornoemde obligatiën zelve;

dat die firma zonder dat eischer daarvan kwam te weten op denzelfden 9en Maart 1914 deze obligatiën heeft beleend te haren behoeve bij de gedaagde aan haar kantoor te Amsterdam;

dat gedaagde op herhaald minlijk verzoek gedaan niet bereid is om die obligatiën terug te geven;

O. dat hij uit die feiten de conclusie trok dat hij door deze handelwijze der failliete firma, waarvan hij eerst kwam te weten eenigen tijd na den aanvang van het faillissement, die obligatiën, immers het bezit daarvan verloor, althans tegen zijn wil kwijt raakte en hij dus het recht had en heeft die obligatiën als zijn eigendom op te vorderen van gedaagde, die op voormelde wijze houdster is geworden en is van die obligatiën;

en dus hij op dien grond in hoofdzaak heeft gevorderd, dat de Rechtbank zal verklaren, dat hij is eigenaar van voormelde obligatiën, mitsdien de gedaagde te veroordeelen om binnen acht dagen enz. aan hem af te geven voormelde obligatiën;

O. dat de Rechtbank bij het vonnis, waarvan hooger beroep, partij Klootwijk niet-ontvankelijk heeft verklaard in hare vordering, in hoofdzaak overwegende dat het door eischer gestelde inhoudt dat de eischer de door hem teruggevorderde obligaties niet tegen zijn wil is kwijt geraakt, zoodat hij de obligaties niet van gedaagde kan terugvorderen; en dat de eischer, wiens eigendomsrecht der obligatiën niet door de gedaagde is betwist en die dus geen belang heeft bij toewijzing van dit deel zijner vordering „dat de Rechtbank zal verklaren dat hij is eigenaar der obligatiën", met die vordering blijkbaar geen zelfstandige vordering doch eene inleiding tot zijne actie tot terugvordering der obligatiën heeft bedoeld, zoodat hij in dit deel zijner vordering evenzeer niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

En in rechte:

O. dat appellant als grieven heeft aangevoerd:

I. Hoewel appellant, stellende eigenaar en bezitter te zijn van bepaalde obligatiën, duidelijk heeft ingesteld de vordering tot erkenning van zijn eigendomsrecht en mitsdien afgifte van die obligatiën, verklaart het vonnis a quo ten onrechte, dat ofschoon die vordering voor toewijzing vatbaar is, appellant daarbij geen belang heeft, zijnde die vordering volgens het vonnis a quo niet anders dan eene inleiding tot de actie tot terugvordering der obligatiën;

II. Het vonnis a quo, aannemende dat in art. 1198, 5e lid, B. W., evenals in het daarmede nauw samenhangende art. 2014, 2e lid, van dat Wetboek, „ontvreemden" te zamen met „verlies" aanduidt alle tegen zijn wil kwijtraken van roerend goed, beslist ten onrechte dat appellant de obligatiën in casu niet tegen zijn wil is kwijtgeraakt, omdat hij die obligatiën aan de firma O. en H. tot het bekomen van nieuwe couponbladen heeft ter hand gesteld;

O. ten aanzien der eerste grief: dat naar 's Hofs oordeel de Rechtbank terecht en op juiste gronden appellant niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijne vordering „te verklaren dat hij eigenaar is van de ten processe bedoelde obligatiën", nu hij niet-ontvankelijk werd verklaard in zijne vordering tot afgifte dier obligatiën met welke laatste beslissing het Hof eveneens, zooals hieronder zal blijken, zich vereenigt;

O. dat het gebruik van het woord „mitsdien", in het gevraagde dictum der dagvaarding, wijst op de bedoeling van appellant als door de Rechtbank aangenomen en bovendien in deze procedure de vraag en de beslissing of appellant eigenaar is der obligatiën geen belang heeft, nu geïntimeerde den eigendom niet bestreden heeft, doch zich tot afwering van het door appellant aan zijn beweerd eigendomsrecht der obligatiën ontleend recht op opvordering dier obligatiën uit handen van geïntimeerde heeft bepaald tot een verweer inhoudende dat het eigendomsrecht van appellant den eisch tot afgifte niet rechtvaardigde;

O. dat appellant in hooger beroep wel beweert dat de pandhouder tegenover den eigenaar, die zich binnen de grenzen van art. 2014, 2e lid, B. W. beweegt, alleen zich beroepen kon daarop, dat hij, die zijn eigendom opvordert, geen eigenaar meer is, omdat hij het pand niet tegen zijn wil is kwijt geraakt, maar dat hij hierin dwaalt en het verweer ook kan zijn dat de ingestelde vordering niet toekomt, al bestaat het zakelijk recht, waaraan die vordering ontleend wordt, gelijk in deze geïntimeerde's verweer was;

O. dat de eerste grief dus moet worden verworpen;

en ten aanzien van grief II:

dat uit de feiten bij dagvaarding gesteld volgt: dat appellants vertrouwenspersoon de firma O. en H. de aan haar toevertrouwde, appellant toebehoorende obligatiën in pand heeft gegeven aan geïntimeerde, die deze obligatiën te goeder trouw (zijnde kwade trouwe niet beweerd en uit niets gebleken) in pand heeft genomen;

O. dat de geschiedenis der rechtsbescherming van roerend goed, voor zoover zij mag aangenomen worden van invloed te zijn geweest op den zin van art. 2014, 2e lid, B. W., leert dat hij, die te goeder trouw eene roerende zaak verkreeg door de handeling van hem aan wien de zaak door den eigenaar was ter hand gesteld, veilig was tegen de zakelijke actie tot opvordering van dien eigenaar; dat dan ook in zoodanig geval het verlies van het bezit der zaak door den eigenaar niet werd aangemerkt als onvrijwillig verlies;

O. dat dus het door appellant gesteld verlies der opgevorderde obligatiën niet heeft het karakter van het verlies (verloren zijn of ontvreemd) vereischt om den eigenaar de exceptioneele vordering van art. 2014, 2e lid, B. W. te geven;

O. dat de woorden „ontvreemd en verloren" in art. 1198, 5e lid, B. W., dezelfde beteekenis hebben als die woorden in art. 2014, 2e lid, B. W., en dus uit de bij dagvaarding gestelde feiten volgt, dat aan appellant, als eigenaar der obligatiën, de tegen den pandhouder dier obligatiën ingestelde vordering tot afgifte niet toekomt en hij terecht daarin niet-ontvankelijk is verklaard;

Recht doende in hooger beroep:

Gezien art. 56 B. R.;

Bevestigt het vonnis, waarvan hooger beroep;

Veroordeelt appellant in de kosten op het hooger beroep gevallen, begroot aan zijde van geïntimeerde tot op deze uitspraak op f 185.

GERECHTSHOF TE 's-GRAVENHAGE

Tweede Kamer

Zitting van 6 December 1918

Voorzitter, Mr. S. GRATAMA WZ.

Raden, Mrs K. W. BREVET en P. POLVLIET

ACTIE VAN DEN HOUDER EENS INCASSO-WISSELS TEGEN DEN ACCEPTANT TOT BETALING VAN DEN WISSEL — KOOP EN VERKOOP VAN TABAK ONDER HET BEDING ACCEPT TEGEN DOCUMENTEN — EISCH TOT VRIJWARING TEGEN DE ACTIE VAN DEN HOUDER DES WISSELS, DOOR DEN ACCEPTANT TEGEN DEN TREKKER GEDAAN — HERHAALDE ACCEPTATIE — TE LAAT PROTEST VAN NON-BETALING — ENDOSSEMENT ZONDER DAGTEEKENING — TEGENVORDERING VAN DEN ACCEPTANT OP DEN TREKKER — ARTT. 119, 2e LID, 135, 301 W. v. K.

Terecht overwoog de Rechtbank, dat noch het beweerde nalaten van fondsbezorging door de trekster van den wissel, noch de beweerde nalatigheid in het voldoen aan de toezeggingen, welke door deze in verband met eene door de acceptante gedane afkeuring van de verkochte tabak zouden zijn gedaan, de acceptante het recht zouden geven om door de trekster te worden gevrijwaard tegen de gevolgen der actie tot betaling van de houdster van den wissel.

Te minder waren er termen om de verzochte oproeping in vrijwaring toe te staan, nu vaststaat dat appellante inmiddels de haar geleverde tabak zonder overleg met de verkoopster heeft verkocht en de opbrengst behouden.

De in deze gevolgde wijze van dagvaarding voldoet aan den eisch der wet, strookt met de bepaling van art. 135 W. v. K. en laat aan de appellante alle gelegenheid om tegen de werkelijke eischeres alle verweermiddelen aan te voeren die zij tegen deze heeft.

Aan de tweede op den wissel gestelde acceptatie mag geen andere beteekenis worden gehecht dan van een aan de acceptante toegestaan uitstel van betaling; op haar blijft de krachtens hare oorspronkelijke acceptatie rustende betalingsplicht rusten. Derhalve is te laat van nonbetaling geprotesteerd, doch dit laat, blijkens art. 201 W. v. K., het vorderingsrecht tegen den acceptant onverlet.

Geïntimeerde's endossante mocht op den vervaldag rechtens worden beschouwd als eigenares van den wissel en geïntimeerde zelve als gerechtigd om namens haar het bedrag van den wissel van appellante te vorderen.

Eene eventueele tegenvordering van de acceptante tegen de trekster kan nooit met de wisselactie van de houdster tegen gene in vergelijking worden gebracht.

De Handelsvennootschap onder de firma E. A. van Hees, kooplieden in tabak, gevestigd en kantoorhoudende te Rotterdam, appellante, procureur Mr. J. J. DE MELJIER, advocaat Mr. J. J. HEERMA VAN VOSS, te Rotterdam,

tegen

de Handelsvennootschap onder de firma R. Mees en Zoonen, bankiers, gevestigd en kantoorhoudende te Rotterdam, in hare hoedanigheid van lasthebster ingevolge de wet van de Vennootschap onder de firma Hope en Co., bankiers, gevestigd te Amsterdam, en subsidiair in hare hoedanigheid van gesubstitueerde lasthebster ingevolge de wet van de Vennootschap onder de firma Heidelbach Ickelheimer en Co., bankiers, gevestigd te New-York, geïntimeerde, procureur Mr. W. A. TELDERS, advocaat Mr. D. E. VAN RAALTE, te Rotterdam.

Het Hof;

Gehoord partijen in hare conclusiën en pleidooien;

Gezien de stukken;

Ten aanzien van de feiten en procedure in de eerste plaats verwijzende naar de beide in deze zaak door de Arrond.-Rechtbank te Rotterdam gewezen vonnissen, zijnde: 1°. het incidenteel vonnis van de Enkelvoudige Kamer, dd. 4 Juli 1916, waarbij aan appellante werd ontzegd hare vordering om de Dart Tobacco Co., te Richmond, in vrijwaring te mogen roepen, 2°. het eindvonnis gewezen door de 3e Kamer, dd. 19 April 1917, waarbij aan geïntimeerde, destijds eischeres, in hare gemelde hoedanigheid hare vorderingen zijn toegewezen en appellante — destijds gedaagde — mitsdien werd veroordeeld om aan geïntimeerde in die hoedanigheid te betalen de som van f 23.568.69, met de interessen daarvan ad 6 pct. 's jaars sedert 3 Sept. 1912 tot den dag der voldoening, tegen uitlevering van den met behoorlijke kwitantie van den houder voorziene geaccepteerden wisselbrief, met uitvoerbaarverklaring dier veroordeeling bij lijfsdwang op de leden der gedaagde vennootschap en bij voorraad mits tegen borgtocht of voldoende zekerheid, binnen 8 dagen te stellen en binnen gelijken termijn aan te nemen of te betwisten, en veroordeeling van gedaagde in de proceskosten die der gelegde derden-arresten daaronder begrepen;

Overwegende, meer in 't bijzonder ten aanzien van de feiten, dat in 1912 de Dart Tobacco Company, te Richmond, Virginia U. S. A., eene partij tabak verkocht heeft aan de appellante, met beding accept tegen documenten; dat zij voor den koopprijs ad f 23.568.69 op appellante aan de order van de Planters National Bank, te Richmond, heeft getrokken een 60 daags zichtwissel, welken wissel appellante op 5 April 1912, tegen 4 Juni d.a.v., heeft geaccepteerd;

dat appellante, toen kort daarop de tabak te Rotterdam aankwam, geweigerd heeft deze te aanvaarden, bewerende dat zij niet aan de eischen der overeenkomst voldeed en verlangde dat de verkoopster haar voor den vervaldag van den wissel fonds zoude zenden, daar zij anders dezen niet zou voldoen;

dat hierover tusschen appellante en de verkoopster gecorrespondeerd is;

dat appellante ten vervaldage den wissel niet betaald heeft, doch daarop eene tweede acceptatie gesteld heeft tegen 90 dagen later, derhalve 2 Sept. 1912;

dat zij op dien dag den wissel echter evenmin betaald heeft, waarop geïntimeerde, die hem toen evenals op den oorspron-

kelijken vervaldag in handen had, hem op 3 Sept. 1912 van non-betaling heeft doen protesteeren en vervolgens betaling in rechte gevraagd heeft;

O. dat daarop successievelijk gewezen zijn de beide bovenvermelde vonnissen, van welke appellante tijdig in hooger beroep gekomen is en dat partijen vervolgens hebben geconcludeerd voor eisch en voor antwoord in hooger beroep, gelijk aan het slot harer conclusiën is vermeld;

Wat het recht betreft:

O. in de eerste plaats met betrekking tot het appèl tegen het incidenteele vonnis, dat appellante zich bezwaard acht doordat de beide gronden, waarop zij haar verzoek om de Dart Tobacco Co., de trekster van den wissel, in vrijwaring te mogen roepen steunde, zijn afgewezen doch ten onrechte;

O. toch, dat de Rechtbank op goede gronden, waarmede het Hof zich vereenigt, heeft overwogen dat noch het beweerde nalaten van fondsbezorging door de trekster van den wissel, noch de beweerde nalatigheid in het voldoen aan toezeggingen welke door deze in verband met de afkeuring van de tabak zouden zijn gedaan, appellante recht zoude geven om door die trekster te worden gevrijwaard tegen de gevolgen van deze actie van de houdster van dien wissel, steunende op het niet-voldoen door appellante aan haren jegens deze door die acceptatie op zich genomen betalingsplicht;

O. trouwens, dat, gesteld al dat er overigens termen konden gevonden worden om de verzochte oproeping in vrijwaring toe te staan, daarvan zeker thans allerminst sprake kan zijn, nu appellante bij pleidooi erkend heeft de juistheid van het door geïntimeerde aangevoerde feit, dat appellante inmiddels de haar door de Dart Tobacco Co. geleverde tabak zonder overleg met deze verkocht en de opbrengst behouden heeft, waardoor vaststaat zoowel dat zij fonds ontvangen heeft als dat zij haar aanspraken wegens de beweerde toezeggingen heeft laten varen;

O. met betrekking tot de hoofdzaak, dat appellante als eerste grief heeft aangevoerd een formeel bezwaar tegen de wijze waarop geïntimeerde in rechte is opgetreden, daar, indien juist is hetgeen deze zegt, dat feitelijk de firma Hope en Co. of de firma Heidelbach Ickelheimer en Co. eischeres is en de firma R. Mees en Zoonen den wissel slechts ter incasso heeft ontvangen, ook ten name van eerstgenoemde firma's, vertegenwoordigd door de firma R. Mees en Zoonen, had moeten gedagvaard zijn;

O. evenwel dat, al had de door appellante aangegeven wijze evengoed gevolgd kunnen zijn, de thans gevolgde wijze evenzeer voldoet aan den eisch der wet en geheel strookt met de bepaling van art. 135 W. v. K. en ook op deze wijze aan appellante alle gelegenheid wordt gelaten om tegen de werkelijke eischeres alle verweermiddelen aan te voeren die zij tegen deze heeft, zoodat deze grief is ongegrond;

O. dat appellante in de tweede plaats heeft betoogd dat noch op grond van de eerste noch op grond van de tweede acceptatie de eisch kan worden toegewezen, aangezien de eerste acceptatie door de tweede zou zijn te niet gedaan, terwijl de tweede als zoodanig krachteloos zou zijn en appellante mitsdien van hare wisselrechtelijke verbintenis zou zijn ontslagen;

O. evenwel, dat eene eenmaal op den wissel gestelde acceptatie krachtens art. 119, 2e lid, W. v. K., zonder toestemming van den rechtmatigen houder is onherroepelijk en dan ook uit hetgeen met betrekking tot de plaatsing van de tweede acceptatie op den wissel gebleken is geenszins is af te leiden dat de toenmalige houdster zoodanige herroeping zou hebben goedgekeurd, waartoe de trekster in 't geheel niet bevoegd zou geweest zijn, zoodat aan die 2e acceptatie geen andere beteekenis mag worden gehecht dan die van een aan den acceptant toegestaan uitstel van betaling, doch op appellante de krachtens hare oorspronkelijke acceptatie rustende betalingsplicht is blijven rusten;

dat hieruit wel volgt, dat het protest van non-betaling te laat geschied is, doch zulks blijkens art. 201 W. v. K. het vorderingsrecht tegen den acceptant onverlet laat;

O. dat appellante voorts, met een beroep op het feit dat op 3 Dec. 1912 betaling van den wissel van haar geëischt is namens de Planters National Bank als houdster, ofschoon deze dat niet was, en dat het presenteeren van een wissel door een bankier nog niet medebrengt dat deze houder daarvan is in den zin der wet, daar hij veelal, ook bij volledig endossement, den wissel slechts ter incasso heeft ontvangen, gelijk in eersten aanleg heeft betwist dat de thans geïntimeerden of een harer ten vervaldage houdster van den wissel in wettelijken zin was;

O. hieromtrent, dat de namens de genoemde Bank op 3 Dec. 1912 uitgebrachte sommatie berust op een blijkbare vergissing, welke natuurlijk aan de rechten van den werkelijken houder geen afbreuk kan doen;

dat, nu uit den wissel zelven blijkt — zijnde deze weliswaar slechts copielijk in het geding gebracht, doch tusschen partijen in confesso, dat deze copie overeenstemt met het origineel — dat aan de firma R. Mees en Zoonen, die op den vervaldag den wissel in handen had, bij het laatste van een reeks endossementen de wissel geëndosseerd was door de firma Hope en Co., te Amsterdam;

dat wegens gemis van dagteekening dit endossement krachtens art. 135 W. v. K. slechts kan gelden als machtiging tot invordering van den wissel namens die firma, waarmede de primaire vordering dan ook rekening houdt;

dat echter, gelijk bij het beroepen vonnis terecht beslist en door appellante niet langer betwist is, de voorafgaande in Amerika gestelde endossementen, dus ook dat van de firma Heidelbach Ickelheimer en Co. op de firma Hope en Co., ofschoon ook volledig, naar Amerikaansch recht, dat daarop toepasselijk is, eigendomsoverdrachten zijn;

O. dat uit een en ander voortvloeit dat de firma Hope en Co op den vervaldag rechtens mag worden beschouwd als eigenares van den wissel en de firma R. Mees en Zoonen als gerechtigd om namens haar het bedrag van den wissel van appellante te vorderen;

dat appellante wel poogt aan deze gevolgtrekking te ontkomen door met aanbod van bewijs te stellen dat ook de firma Hope en Co. en de voorgangster van deze den wissel in werkelijkheid slechts ter incasso onder zich hadden, doch dit verweer haar niet kan baten, waar zij niet tevens tegen een dier endossanten een verweer aanvoert, krachtens hetwelk zij van hare verplichting tot betaling van den wissel ontslagen zou zijn ook tegenover den houder;

dat zij immers alleen beroep doet op een beweerde tegenvordering tegen de Dart Tobacco Co., doch deze, de trekster van den wissel, vorderingsrecht aan den wissel kan ontleenen, zoodat die beweerde tegenvordering nooit met deze wisselactie in vergelijking zou kunnen gebracht worden;

O. dat derhalve al de door appellante aangevoerde grieven ongegrond zijn en de beide vonnissen waarvan beroep, het laatste met eenige wijziging van gronden, behooren te worden bevestigd;

Recht doende in hooger beroep:

Bevestigt de beide vonnissen bovengenoemd, waarvan beroep;

Veroordeelt appellante in de kosten van het hooger beroep, tot hiertoe aan zijde van geïntimeerde begroot op f 190.

ARRONDISSEMENTS-RECHTBANKEN

ARROND.-RECHTBANK TE AMSTERDAM

Tweede Kamer

Zitting van 6 December 1918

Voorzitter, Jhr. Mr. J. F. Lewe van Nijenstein

Rechters, Mrs. P. A. Rutgers van der Loeff en J. van Binsbergen

Verzoek tot voeging van twee echtscheidingszaken, tusschen dezelfde partijen voor denzelfden rechter aanhangig.

X., huisvrouw van IJ, wonende te Amsterdam, eischeres, tevens incidenteel eischeres, procureur en advocaat Mr. M. Levenbach,

tegen

IJ., wonende te Amsterdam, gedaagde, tevens incidenteel gedaagde, procureur Mr. R. Janssen, advocaat Mr. A. Grünebaum.

De Rechtbank, enz.;

Wat het recht betreft:

Overwegende, dat gevorderd is de voeging van twee zaken, van welke de laatste aanhangig is gemaakt ter terechtzitting van deze Rechtbank en Kamer van den 2en Mei 1918, terwijl in de andere reeds op 25 April te voren was gedupliceerd en, zooals beide raadslieden bij pleidooi hebben medegedeeld, de vordering toewijsbaar is;

O. dat, zal voeging van deze beide, tusschen dezelfde personen aanhangige, zaken mogelijk wezen, deze zaken behooren te zijn verknocht of het onderwerp in beide zaken hetzelfde moet zijn;

O. dat, al mogen deze beide vorderingen strekken tot ontbinding van der partijen huwelijk door echtscheiding, de eene vordering wordt gegrond op overspel, begaan door de vrouw, en de andere op overspel, hetwelk door den man zoude zijn gepleegd;

O. dat door eischeres de verknochtheid kennelijk uitsluitend is gezocht in de nevenvorderingen;

dat zij weliswaar bij het aanvoeren van deze gronden de woorden „onder meer" heeft gebruikt, doch veilig mag worden aangenomen, dat zij dit niet heeft bedoeld en andere gronden niet wist te vermelden;

O. dat in de zaak, het eerst aangebracht, eene uitkeering tot levensonderhoud niet is gevraagd, zoodat in die, het laatst aanhangig gemaakt, de beslissing over de nevenvordering tot levensonderhoud niet van invloed kan zijn op eene beslissing, welke in de andere zaak niet wordt gegeven, terwijl de ontbinding van het huwelijk, uit te spreken in de het eerst-aangebrachte zaak, op de nevenvordering in de andere zaak geen anderen invloed heeft, dan de echtscheiding, welke in de andere zaak zal moeten zijn uitgesproken, alvorens over de nevenvordering zal kunnen worden beslist;

O. dat bij de voorziening in de voogdij en de toeziende voogdij over voornoemd kind zoude kunnen blijken, dat het vaststaan van het feit, waarop de vrouw hare vordering heeft gegrond, voor die beslissing van eenig belang zoude kunnen zijn;

dat evenwel alsdan het familieverhoor, onder aanhouding van die beslissing, zoo noodig zoude kunnen worden verdaagd;

dat echter, door deze mogelijkheid, de berechting en de beslissing over de het eerst aangebrachte zaak, in strijd met eene goede rechtsbedeeling, niet mag worden vertraagd;

O. dat derhalve het incidenteel verzoek tot voeging niet toewijsbaar is;

Recht doende op het incident:

Wijst het incidenteel verzoek af;

Veroordeelt incidenteel eischeres in de kosten van dit incident, tot aan deze uitspraak aan zijde van incidenteel gedaagde begroot op f 40.

ARROND.-RECHTBANK TE ROTTERDAM

Tweede Kamer

Zitting van 26 Februari 1919

Voorzitter, Mr. P. IJssel de Schepper

Rechters, Mrs H. W. B. Thomas en W. Lunsingh Tonckens

De beschikking van den Minister van L., N. en H. van 2 April 1918, Stbl. 76, steunt noch op de wet van 1 Sept. 1917, Stbl. 578, noch op de Distributiewet van 1916 en is dus niet verbindend.

P. Spijker, schipper van- en voerende het schip „Eendracht", groot 70 M³., wonende aan boord van genoemd schip, tijdens het uitbrengen der dagvaarding daarmede liggende te Rotterdam, eischer, procureur Mr. W. A. C. van Dam,

tegen

de N. V. Steenkolenhandel v/h. J. Merks, gevestigd en kantoorhoudende te Rotterdam, gedaagde, procureur Mr. J. G. Schürmann.

De Rechtbank;

Gehoord partijen in hare conclusiën;

Gezien de stukken;

Ten aanzien der feiten:

Overwegende, dat eischer bij dagvaarding en daarmede overeenstemmende conclusie van eisch heeft gesteld:

dat hij, na te Nieuw-Amsterdam, op of omstreeks 19 Aug. 1918, door bemiddeling van den scheepsbevrachter A. Witvoet, met Joh. Stuilen, te Weerdinge, te zijn overeengekomen om een lading van 45.00 K.G. Meterhout te laden aan de Westenesch en die te vervoeren naar Rotterdam, tegen zekere vracht en verdere bedingen volgens overeenkomst en na de belading van zijn schip met 46.715 K.G. hout, op 22 Aug. j.l., zich bij cognossement heeft verplicht die ingenomen lading te vervoeren naar Rotterdam aan de gedaagde of order, tegen een vracht van f 387 in eens af;

dat eischer zich, na behouden reize, te Rotterdam aan gedaagde losgereed heeft gemeld op 7 Sept. 1918, als wanneer gedaagde zich behoorlijk als ontvanger heeft gelegitimeerd, het cognossement heeft afgeteekend en de lading vervolgens in ontvangst heeft genomen;

dat eischer mitsdien, als houder van het cognossement, van gedaagde competeert de bij cognossement gestipuleerde vracht, maar er van gedaagde, ondanks herhaalde aanmaning, geene betaling is te erlangen;

dat deze zaak is eene handelszaak;

Mitsdien bij vonnis dezer Rechtbank, uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of hoogere voorziening, gedaagde moge worden veroordeeld om aan eischer tegen behoorlijk bewijs van kwijting te betalen de somma van f 387, ter zake voorschreven verschuldigd, met de wettelijke interessen van dat bedrag ad 6 pct. per jaar van den dag der dagvaarding af tot aan dien der voldoening, benevens in de kosten van het geding;

O. dat gedaagde daarop bij conclusie heeft geantwoord:

dat bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van den 2 April 1918 (Stbl. 76), no. 3000, Afd. Crisiszaken, Bureau Vervoer, steunende op de Distributiewet 1916, sub litt. D, is bepaald: „het thans van kracht zijnde vrachttarief voor de schipperij kan noch door de schippers, noch door de bevrachters worden gewijzigd zonder goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

dat onder de goederen, waarvoor de bij voormelde beschikking omschreven voorwaarden moeten worden in acht genomen, sub C i. i. genoemd wordt hout;

dat het vervoer van het hout van den beurskring Musselkanaal naar den beurskring Rotterdam dus verboden is anders dan op het geldende vrachttarief;

dat in casu is ingeladen aan de Westenesch bij Zuidbarge;

dat, nu gedaagde, om geschil over bijzaken te voorkomen, bereid is en van den aanvang af bereid is geweest aan eischer te betalen de vracht voor zware goederen van het in de vrachttarieven van den Algemeenen Schippersbond genoemde Emmercompascuum (Zuidbarge wordt in de tarieven niet genoemd) hoewel dit aanmerkelijk verder van Rotterdam ligt dan Zuidbarge;

dat in voormelde tarieven voor zware goederen van Emmercompascuum naar Rotterdam Waalhaven wordt aangegeven een vracht van f 7.40 per last, waarop dan, naar tusschen partijen vaststaat, 35 pct. verhooging komt, zoodat de vracht wordt circa f 10 per last, is circa f 5 per ton, d.w.z. tot betaling van welk bedrag gedaagde te allen tijde bereid is;

Weshalve gedaagde concludeert, dat het der Rechtbank behage akte te verleenen aan gedaagde van zijn aanbod tot betaling van f 225 en overigens eischer niet-ontvankelijk te verklaren in zijne vordering immers hem die te ontzeggen; met zijne veroordeeling in de kosten;

O. dat eischer vervolgens bij conclusie heeft aangevoerd:

dat het eenige geschilpunt, dat partijen in deze verdeeld houdt, er op neerkomt dat gedaagde de vracht als ontvanger volgens cognossement verschuldigd, meent niet te behoeven te betalen, omdat van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel eene beschikking zou zijn uitgegaan volgens welke partijen aan andere cijfers zouden gebonden zijn;

dat eischer niet wel kan inzien op welken rechtsgrond een dusdanige beschikking zoude kunnen steunen en bovendien ontkent, dat de posita, waarop gedaagde's berekeningen gegrond zijn, juist zijn;

dat bereids bij vonnis van 3 Oct. j.l. van de Rechtbank te Groningen tot onhoudbaarheid van posita als die van gedaagde moest worden beslist (Ned. Jur. 1918, blz. 1069);

dat eischers vordering dus als niet weersproken voor toewijzing vatbaar is;

dat eischer mitsdien persisteert bij zijn genomen conclusies;

O. dat gedaagde daarop bij conclusie heeft geantwoord:

dat de door haar aangehaalde ministerieele beschikking steunt op en haar grondslag vindt in art. 1, sub *b*, van de wet van 1 Sept. 1917, Stbl. no. 578;

dat het door eischer geciteerde vonnis van de Rechtbank te Groningen dit wel ontkent, maar ten onrechte en dan ook van vele zijden, ook in de Staten-Generaal, als onjuist is bestempeld;

Weshalve gedaagde persisteert bij haar conclusie;

Ten aanzien van het recht:

O. dat de door de gedaagde ingeroepen bepaling van de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, dd. 2 April 1918, geen steun kan vinden in de wet van 1 Sept. 1917;

O. toch, dat vaststelling van een tarief, waarvoor goederen voor particulieren mogen worden vervoerd, niet valt onder hetgeen deze wet heeft willen regelen, zijnde: het treffen van maatregelen om te zorgen dat het centraal gezag in het algemeen belang de macht hebbe over in het Rijk aanwezige goederen en hunne verspreiding;

O. dat de genoemde Ministerieele beschikking, welke evenmin steun vindt in de Distributiewet van 1916, dus te dezen opzichte geen rechtskracht heeft en gedaagde zich daarop dus niet kan beroepen;

Gezien art. 56 B. R.;

Veroordeelt gedaagde om aan eischer tegen behoorlijke kwijting ter zake voorschreven te betalen f 387, met de rente daarvan ad 6 pct. sedert den dag der dagvaarding tot aan de voldoening;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, mits stellende borgtocht binnen 8 dagen te stellen en binnen gelijken termijn aan te nemen of te betwisten;

Veroordeelt gedaagde in de kosten dezer procedure tot aan deze uitspraak aan zijde van eischer begroot op f 115.40.

INGEZONDEN BIJDRAGEN

DE KOLONIEN TEN VOORBEELD AAN HET MOEDERLAND

Onder bovenstaand opschrift, deed het Koloniaal Weekblad van „Oost en West" (31 Juli 1919) onze aandacht vallen op een stukje in de Kroniek van het Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie van 5 April 1919, waar op blz. 131 onder „*Ultramar*" door *v. S.* met ingenomenheid wordt gewezen op eenige hervormingen, die op het gebied der rechtspraak in de kolonie Curaçao zijn ingevoerd. Blijkens het hoofdartikel in no. 10424 van het Wbl. v. h. Recht heeft Mr. *van Slooten* ter vergadering der Nederl. Juristen-vereeniging, dit jaar, in dezelfden geest gesproken, en zal hij dus wel de schrijver van „Ultramar" zijn.

Het is niet mijn doel mij aan te sluiten bij den lof van dezen schrijver voor de door hem bedoelde hervormingen en de wijze, waarop zij (buiten den Rijkswetgever om) tot stand kwamen. Ik wil slechts naar aanleiding hiervan er op wijzen, dat door de Nederlandsche rechtsgeleerden, ik zou haast zeggen uit beginsel, geen aandacht wordt geschonken aan het rechtswezen der eigen koloniën, terwijl men vrij ijverig let op hetgeen in dat opzicht in vreemde landen geschiedt. Blijkbaar toevallig heeft Mr. *v. S.* iets merkwaardigs ontdekt in nieuwe bepalingen voor de Curaçaosche rechtspraak; ook volgens gemeld

in map S. F. Kopl. 50. N: 7.
Koninklijk Instituut CENTRALE BOEKERIJ voor de Tropen AMSTERDAM

artikel in het W. v. h. R. was de meedeeling daarvan ter juristenvergadering voor velen (nagenoeg allen?) „een verrassing", en wordt der (Nederl.) Staatscommissie voor de Rechtsvordering in overweging gegeven van die nieuwigheid eens kennis te nemen: ..... 't is alsof men iets merkwaardigs had ontdekt in de wetgeving van Patagonië; maar wanneer men de ontwikkeling van het recht in eigen (koloniaal) gebied had gevolgd, dan had men geweten, dat de ontdekte nieuwigheid niets nieuws was, in Nederlandsch O.-Indië reeds lang bestaat en vandaar nagenoeg letterlijk is overgebracht naar Curaçao. Men vergelijke de artt. 3 t/m. 36 van de regeling in het Publicatieblad v. Curaçao 1918, no. 61, § II, 1e afd., met artt. 925 e. v. van het Regl. Rechtsvord. v. Ned.-Indië, welke reeds in 1901 (N.-I. Stbl. no. 15) zijn vastgesteld.

Ik bedoel geen verwijt. De rechtswetenschap is zóó omvangrijk, dat het onmogelijk is haar en den stand der wetgeving in hun vollen omvang in het oog te houden. Ook is men in Nederland weinig in de gelegenheid van de N.-Indische rechtsaangelegenheden kennis te krijgen, tenzij men zich opzettelijk daarop toelegt; maar zelfs voor zoover die gelegenheid bestaat, is men er veelal niet op bedacht.

Een voorbeeld. In het 21e deel van het Tijdschrift voor Strafrecht (blz. 157 e. v.) wordt de wenschelijkheid betoogd de mogelijkheid tot „verbetering van de dagvaarding (in strafzaken) *na* het uitbrengen" in te voeren „op het voetspoor van het *Engelsche* recht". Dat ook in een uitgestrekt *Nederlandsch* gebied zulk een mogelijkheid reeds bestond, was tot den schrijver van dat betoog blijkbaar niet doorgedrongen, hoewel hij dit in hetzelfde tijdschrift (18e deel, blz. 9 e. v.) had kunnen lezen in een opstel over „eigenaardigheden van het strafproces *in Ned.-Indië*". Was de titel geweest „eigenaardigheden van het strafproces *in Engeland*", dan waren de meedeelingen hem waarschijnlijk niet ontgaan. — Aan literatuur en jurisprudentie over dit en andere N.-Indische onderwerpen van recht ontbreekt het niet, al zijn ze niet zoo overvloedig als in het moederland.

Het is begrijpelijk, dat men hier weinig op de hoogte is van wat de koloniën op juridisch gebied te aanschouwen geven. Ik moet erkennen, dat ik zelf de door Mr. *v. S.* op den voorgrond gebrachte Curaçaosche verordening niet kende vóór zijn „Ultramar" mij tot kennismaking bewoog. En toch: *als* de wetgeving en rechtspraak onzer koloniën wel eens wetenswaardigheden opleveren, dan is het gewenscht, dat de juristen elders — in de eerste plaats die in het moederland — daaraan eenige belangstelling wijden. En inderdaad komt daar wel het een en ander voor, dat hier het weten waard is. Ik veroorloof me daarvan eenige voorbeelden te geven, wat N. Oost-Indië betreft.

Krachtens N.-Ind. Stbl. 1916, no. 643 kan de rechter, op grond van *woeker*, de uit een overeenkomst voortvloeiende verplichting matigen of die overeenkomst nietigverklaren en zal hij bij zijn uitspraak dan „tevens de gevolgen voor beide partijen naar billijkheid regelen, met dien verstande dat, ingeval van nietigverklaring van de overeenkomst, partijen zooveel mogelijk moeten worden hersteld in den staat, waarin zij zich vóór het aangaan van de verbintenis bevonden". Hij kan dit echter alleen doen op verzoek der benadeelde partij. Dit voorbehoud, trouwens de geheele bepaling zal wellicht aan vele zijden stof tot kritiek leveren; maar hoe dit zij, de zaak is wel het bekijken waard.

Strenge *lijdelijkheid des rechters* in burgerlijke zaken heeft in N.-Indië nooit gegolden bij de rechtspraak over Inlanders. Hoewel het zgn. Inlandsch Reglement de niet-lijdelijkheid nergens tot beginsel verhief, volgde zij toch uit verschillende bepalingen en gold zij ook voor de rechtspraak over Europeanen in burgerlijke zaken van geringe waarde (tot f 500, soms meer), behandeld door het Residentiegerecht, aangezien hiervoor in hoofdzaak werd verwezen naar het Inl. Reglement. Toen in 1901 afzonderlijke bepalingen (de voor Curaçao gevolgde) werden ingevoerd voor het Residentiegerecht, uitmakende een nieuw IVe boek Regl. Rechtsvord., werd in hoofdzaak slechts bestendigd wat reeds bestond: vertegenwoordiging door een prokureur onnoodig; aanhangigmaking der vordering door een verzoekschrift, voor onkundigen desnoods door den rechter in schrift gebracht; mondelinge behandeling; leiding van het proces door den rechter; aanstelling van een gemachtigde desnoods mondeling. Nieuw is alleen de *uitdrukkelijke* bepaling van art. 943, dat de rechter bevoegd is „om, indien hij dit voor den goeden en geregelden gang der zaak noodig acht, partijen bij de behandeling der zaak de noodige voorlichting te geven, haar te ondervragen en zelfs opmerkzaam te maken op de rechts- en bewijsmiddelen, welke zij kunnen aanwenden".

De boven vermelde bevoegdheid des rechters tot *wijziging en aanvulling der tenlastelegging* gold sinds 1901 ook voor de rechtspraak over Europeanen in kleine strafzaken, door den Residentierechter (art. 203 Regl. Strafvord.). Zij is bij Ind. Stbl. 1919, no. 10, uitgebreid tot alle strafzaken van Europeanen, door een nieuwe redaktie van art. 154 Regl. Strafvord., waarbij de omschrijving dier bevoegdheid is verduidelijkt (Curaçao is dus, denk ik, weer ten achter geraakt; Nederland wacht er nog steeds op).

Art. 174 Regl. Strafvord., bepalende wat het vonnis moet inhouden, eischte daarin op te nemen: 2°. de beslissing over de punten van beraadslaging „met de omschrijving der redenen, welke tot de beslissing hebben geleid" (vgl. art. 221, nieuw, Ned. Sv.). Volgens Ind. Stbl. 1919, no. 75, wordt in plaats daarvan geëischt: „2°. de beslissing ten opzichte van de schuld van den beklaagde, *met beknopte vermelding van de gronden*, waarop die beslissing berust, *zonder dat het noodig is den inhoud van de bewijsmiddelen op te nemen*". De motiveering wordt dus niet afgeschaft, maar zóó vereenvoudigd, dat de gevaarlijke de-auditu's, bizondere meeningen en dgl. cassatieheerlijkheden uit het vaarwater verdwijnen, en de eisch van beknoptheid snijdt alle grieven over voor-onwillige-verstaanders onvoldoende motiveering af, mits de beweegredenen maar duidelijk zijn voor den willigen verstaander.

Snelle berechting, vooral van kleine strafzaakjes, is een vrome wensch, die voor ons land — ook in den laatsten tijd — meermalen op vergaderingen en in verhandelingen is geuit, maar zonder eenige kans op spoedige verwezenlijking, naar 't schijnt. Welnu, Ind. Stbl. 1917, no. 323, heeft bij de rechtspraak in kleine zaken door den Landrechter een *summiere procedure* mogelijk gemaakt. Tevens is de formeele tenlastelegging voor het Residentiegerecht komen te vervallen.

Om een paar voorbeelden op ander rechtsgebied te kiezen: sinds 1896 bestaat een regeling der „gemengde huwelijken", d. i. der huwelijken tusschen personen, die in N.-Indië aan verschillend recht zijn onderworpen; bepalingen dus van quasi-internationaal recht.

Weer een andere merkwaardigheid: naast het *Nederlanderschap* bestaat — wel niet alleen voor Indië, maar toch in 't bizonder ten behoeve van dat land — een *Nederlandsch onderdaanschap*.

Ik zal niet verder opsommen. Het bovenstaande is, dunkt mij, voldoende om den lezer te overtuigen, dat de N.-Indische wetgeving wel het een en ander oplevert, dat het moederland tot voorbeeld kan strekken; al zal de een wellicht van een waarschuwend, de ander daarentegen van een navolgenswaardig voorbeeld willen spreken.

Degeen, wiens belangstelling door deze korte beschouwing mocht zijn gaande geraakt, zal bij elken Indischen jurist van eenige ervaring de noodige gegevens voor eigen studie kunnen verkrijgen.

I. A. Nederburgh

HOOGE RAAD — ROL

Kamer van Strafzaken

Voorzitter, Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman

Zitting van Maandag 15 September 1919

Revisie

Behandeld het verzoek van:

J. W., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Adv.-Gen. Tak requireert tot niet-ontvankelijkverklaring. Uitspraak 13 Oct.

Cassatie

I. Uitspraak gedaan in zake:

1°. G. J. N., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Verworpen.
2°. G. B. E. c. s., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Verworpen.
3°. J. H. van K., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Verworpen.
4°. H. K. K., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Verworpen.
5°. J. A. v. d. H., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Verworpen.
6°. L. J. van V., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Verworpen.
7°. P. van L., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Verworpen.
8°. G. van M., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Verworpen.
9°. J. Th. v. d. V., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Verworpen.
10°. J. W. van K., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam. Verworpen.
11°. K. H., tegen een arrest van het Hof te Leeuwarden. Verworpen.
12°. R. S., tegen een arrest van het Hof te Leeuwarden. Verworpen.
13°. J. P. K., tegen een vonnis van den Kantonrechter te Haarlem. Verworpen.
14°. P. Z., tegen twee vonnissen van den Kantonrechter te Haarlem. Verworpen.
15°. A. O., tegen twee vonnissen der Rechtbank te Breda. Verworpen.
16°. P. van der A., tegen een vonnis der Rechtbank te Haarlem. Verworpen.
17°. A. A. J. v. d. T., tegen een vonnis der Rechtbank te Haarlem. Verworpen.

II. Concl. O. M. genomen in zake:

1°. C. B., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage.
2°. W. S., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage.
3°. J. v. d. V., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage.
4°. J. L. v. d. V., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage.
5°. C. M. E., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage.
6°. M. J. H., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage.
7°. W. van S., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam.
8°. H. K., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam.
9°. M. F., tegen een vonnis der Rechtbank te Winschoten. Adv.-Gen. Tak concludeert tot verwerping. Uitspraak 13 Oct.

III. Behandeld het beroep van:

1°. B. N. c. s., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Ort. Gepleit door Mr. P. E. Briët, advocaat te Leiden. Concl. O. M. bepaald op 29 Sept.
2°. D. D., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Rapp. raadsh. Kosters. Gepleit door Mr. A. van Doorninck, advocaat te Deventer. Concl. O. M. bepaald op 16 Sept.
3°. H. van S. c. s., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Rapp. raadsh. Nypels.
4°. J. S., tegen een arrest van het Hof te Leeuwarden Rapp. raadsh. Nypels.
5°. L. van B., tegen een vonnis der Rechtbank te Dordrecht. Rapp. raadsh. Nypels.
6°. H. T. c. s., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Hesse.
7°. U. A. van D., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Hesse.
8°. L. van O., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Hesse.
9°. G. R., tegen een arrest van het Hof te Leeuwarden. Rapp. raadsh. Kosters.
10°. G. J. F., tegen een vonnis der Rechtbank te Zutphen. Rapp. raadsh. Kosters.
11°. H. Z., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam. Rapp. raadsh. Jhr. van Meeuwen.
12°. J. S. C., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam. Rapp. raadsh. Jhr. van Meeuwen.
13°. M. E. I. K., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Jhr. van Meeuwen.
14°. M. Ph. L., tegen een vonnis der Rechtbank te Maastricht. Rapp. raadsh. Ort.
15°. B. D. H., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Ort.
16°. A. J. van O., tegen twee vonnissen van het Kantongerecht te Oirschot. Rapp. raadsh. Ort.

Adv.-Gen. Tak concludeert in sub 3°, 4°, 6°, 7°, 8°, 9°, 11°, 12°, 13°, 14°, 16 17° tot verwerping, in sub 5°, 10° en 15° tot vernietiging en verwijzing. Uitspraak in sub 3°, 4°, 6° tot en met 9°, 11°, 12°, 13°, 14°, 16° en 17°, 22 Sept., in sub 5°, 10° en 15°, 13 Oct.

Zitting van Dinsdag 16 September

Voorzitter, Mr. A. J. L. Nypels

I. Concl. O. M. genomen in zake:

D. D., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Adv.-Gen. Tak concludeert tot verwerping. Uitspraak 13 Oct.

II. Behandeld het beroep van:

1°. H. G. c. s., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Rapp. raadsh. Jhr. van Meeuwen. Gepleit door Mr. L. van Gigch, advocaat te Amsterdam. Concl. O. M. bepaald op 29 Sept.
2°. A. H., tegen een vonnis der Rechtbank te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Nypels.
3°. H. J. W., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Rapp. raadsh. Nypels.
4°. J. A. B., tegen een arrest van het Hof te 's-Gravenhage. Rapp. raadsh. Hesse.
5°. F. R., tegen een arrest van het Hof te 's-Hertogenbosch. Rapp. raadsh. Hesse.
6°. J. N. v. d. B. c. s., tegen een vonnis der Rechtbank te 's-Hertogenbosch. Rapp. raadsh. Hesse.
7°. A. M. V., tegen een arrest van het Hof te Arnhem. Rapp. raadsh. Kosters.
8°. den Proc.-Gen. bij het Hof te Arnhem, tegen een arrest in zake E. J. J. Rapp. raadsh. Kosters.
9°. P. F. T., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam. Rapp. raadsh. Jhr. van Meeuwen.
10°. E. K., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam. Rapp. raadsh. Ort.
11°. P. K., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam. Rapp. raadsh. Ort.
12°. J. H. van D., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam. Rapp. raadsh. Ort.

Adv.-Gen. Tak concludeert in sub 2° tot en met 5°, 7° tot en met 12° tot verwerping; in sub 6° tot vernietiging. Uitspraak in sub 2°, 6° en 8°, 13 Oct., in sub 3°, 4°, 5°, 7°, 9°, 10°, 11° en 12°, 22 Sept.

III. Uitgesteld tot 13 Oct. en 27 Oct. de behandeling der zaak van respectievelijk:

1°. K. V., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam.
2°. D. de R., tegen een arrest van het Hof te Amsterdam.

BENOEMINGEN, VERKIEZINGEN ENZ.

Bij Koninklijk besluit van 13 Sept. 1919 no. 45 is aan mr. A. S. Oppenheim en mr. J. A. F. van Asperen, op hun verzoek, met ingang van 1 Oct. 1919, eervol ontslag verleend uit hunne betrekkingen, respectievelijk van kantonrechter-plaatsvervanger in het kanton 's-Gravenhage en rechter-plaatsvervanger in de arrondissements-rechtbank te Rotterdam, zulks onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hen bewezen diensten.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN

De Troonrede.

Het Departement van Justitie wekt geene hooge verwachtingen. Op het terrein van het gecodificeerde recht wordt alleen gesproken van een wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen betreffende het wettelijk erfdeel. Het is iets doch zeker niet veel. Een wetsontwerp tegen het maken van woekerwinst wordt toegezegd; een ontwerp tot regeling van den rechtstoestand der ambtenaren zal worden ingediend. Eindelijk wil de Minister van Justitie het overleg omtrent de administratieve rechtspraak hervatten. Met wie zal dat overleg plaats vinden? Het wordt niet gezegd; nadere opheldering blijft gewenscht.

Op het terrein van de wetgeving zal de hoofdwerkzaamheid ook in het nu aangevangen zittingsjaar wel liggen op sociaal terrein. Daarover te klagen zal niet veel baten. Doch misschien is het nuttig toch nog eens te herhalen, dat ook bij de rechtsordening in engeren zin hooge maatschappelijke belangen betrokken zijn. De opvattingen omtrent de maatschappelijke verhoudingen ondergaan belangrijke wijzigingen. Kan het recht, dat een deel van die verhoudingen onder zijne heerschappij behoort te houden, desniettemin ongewijzigd blijven? Over het antwoord kan twijfel niet bestaan. De hervorming van het gecodificeerde recht, burgerlijk, handels-, straf- en procesrecht, wordt een steeds dringender eisch, is een in zijn beteekenis moeilijk te overschatten maatschappelijk belang.

ADVERTENTIËN

Door den Boekhandel vh. GEBR. BELINFANTE, te 's-Gravenhage, en den Boekhandel en Drukkerij vh. E. J. BRILL, te Leiden, werd uitgegeven:

Militair Straf- en Tuchtrecht

Verzameling van Ontwerpen, Stukken, Beraadslagingen enz. bijeengebracht, gerangschikt en van aanteekeningen voorzien

DOOR

Mr. H. van der Hoeven

Hoogleeraar te Leiden

Deel I bevat de geschiedenis van het 1e boek, deel II van het 2e boek van het Wetb. v. Mil. Strafrecht, deel III van de Wet op de Krijgstucht.

Prijs van het geheele werk, in drie deelen, f 25.90.

☛ Eene uitgaaf van het Wetb. v. Mil. Strafrecht en de Wet op de Krijgstucht, met verwijzing naar de tot den tekst in verband staande bepalingen en met alphabetisch register, door Mr. H. van der Hoeven, is verkrijgbaar tegen f 0.70 ing., f 0.90 gebonden.

Verhoogd met 15 pCt.

Bij de Uitgevers dezes is verschenen:

DE GRONDWET

met aanteekening der gelijksoortige bepalingen van vroegeren tijd bij elk artikel.

De zoogenaamde «Roode Grondwet«, saamgesteld door P. F. H., met uitvoerig register en vergelijkende tabel. Deze nieuwe (6e) druk is bewerkt door Dr. J. B. H(ubrecht).

Prijs *f* 5.60, met 15 pCt.

Gebonden exx. zijn thans verkrijgbaar tegen den prijs van *f* 6.85 (+ 15 pCt).

Uitgaaf v. d. Boekh. vh. GEBR. BELINFANTE, Den Haag
(Gedrukt bij Firma F. J. BELINFANTE, vh. A. D. Schinkel)